

ФОРМУВАННЯ РІВНІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВИХ УМОВАХ

Розвиток ринкових відносин та інтеграція України у світове економічне співтовариство істотно підвищують увагу до підприємства як об'єкта інвестиційних вкладень. Взаємне узгодження інтересів інвестора і об'єкта вкладання інвестицій на початковому етапі здійснення інвестиційних процесів потребує використання спеціальних характеристик, які дозволяють сформувати уявлення про стан об'єкта інвестиційних вкладень, надійність майбутніх інвестицій, очікувані результати від їх використання. Таку характеристику можна представити у вигляді показника інвестиційної привабливості об'єктів інвестування. Інвестиційна привабливість є однією з ключових характеристик, яка обумовлює залучення підприємством інвестицій.

Термін «інвестиційна привабливість» можна визначити виходячи з характеристики терміна «привабливість», який слід розглядати як те, що викликає захоплення своїми якісними характеристиками, формами, діями. Найбільш прийнятним вважаємо визначення, яке дає Макарій Н. «Інвестиційна привабливість – це справедлива кількісна і якісна характеристика зовнішнього і внутрішнього середовища об'єкта потенційно можливого інвестування» [4 с. 52]. У такому контексті термін «інвестиційна привабливість» використовують більшість авторів, які досліджують цю проблему саме з позиції іноземних інвесторів.

Як синонім визначення інвестиційна привабливість ряд авторів вживають поняття «інвестиційний клімат». Під інвестиційним кліматом розуміють ступінь сприятливості ситуації, що складається в тій чи іншій країні (галузі, регіоні, підприємстві) стосовно інвестування, яке могло б бути здійснене в країну (галузь, регіон, підприємство). Крупка І.М. зміст поняття «інвестиційний клімат» визначає «...як комплекс економічних, політичних, соціальних, правових та інших заходів країни, що приймає інвестиції, спрямованих на забезпечення захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності, а також на ефективне інвестування національної економіки» [2, с. 88].

Майорова Т.В. визначає інвестиційний клімат як «... сукупність політичних, правових, економічних та соціальних умов, що забезпечують та сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та іноземних інвесторів» [3, с.152].

Подібне визначення інвестиційної привабливості дає Пересада А.А. Інвестиційний клімат держави – це сукупність політичних, правових, економічних та соціальних умов, що забезпечують та сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та закордонних інвесторів. Сприятливий інвестиційний клімат має забезпечити захист інвестора від інвестиційних ризиків (непередбачених фінансових втрат капіталу та доходів). [5, с. 123].

Інвестиційний клімат можна розглядати в рамках функціонуючої цілісної світової інвестиційної системи. Представимо інвестиційні процеси у вигляді багаторівневої системи інвестиційної привабливості. Вона включає такі підрівні: мегаінвестиційні відносини, що характеризують у цілому стан усіх інвестиційних факторів у світі, макроінвестиційні відносини, що визначають політичні, правові, економічні і соціальні параметри в рамках держави, мезоінвестиційні відносини, що пояснюють регіональні відносини, мікроінвестиційні відносини, що оцінюють реальні економічні, юридичні й культурні контакти на рівні держави і підприємства. Багаторівневий характер інвестиційної привабливості від мега- до мікрорівня розглядається інвесторами як єдине ціле. Сприятливий інвестиційний клімат може бути створений за допомогою узгодження з урахуванням природного і кадрового потенціалу відповідних правових, економічних і соціальних цілей економічних суб'єктів різних рівнів.

Таким чином, термін «інвестиційна привабливість» має більш системну форму відображення сприятливих умов для реалізації інтересів інвесторів, тому більш адекватно характеризує суть проблеми, ніж інвестиційний клімат. Поняття «інвестиційний клімат» – ширше, а поняття «інвестиційна привабливість» – локальніше, тобто здатне більш адекватно розкрити відповідність об'єкта інвестування інтересам інвестора.

Приймаючи рішення про вкладення капіталу для інвестора важливо, щоб висока привабливість забезпечувалась на всіх етапах прийняття інвестиційних рішень, від вибору країни-реципієнта – до визначення конкретного інвестиційного проекту. Тобто інвестиційна привабливість розглядається як багаторівнева система. У більшості випадків виділяють такі рівні: країна, галузь, регіон, окреме підприємство, окреме виробництво. Підприємство в цій системі є кінцевим пунктом вкладення засобів, де реалізуються конкретні проекти. Співвідношення цих рівнів для різних інвесторів може мати різні значення і послідовність. У більшості випадків інвесторів цікавлять усі рівні інвестиційних переваг.

Ланцюг цілей оцінки інвестиційної привабливості для об'єкта інвестування такий:

- визначення поточного стану;
- розробка заходів підвищення інвестиційної привабливості;
- залучення іноземних інвестицій у відповідних до інвестиційної привабливості обсягах та отримання комплексного позитивного ефекту від освоєння іноземного капіталу

Ланцюг цілей оцінки інвестиційної привабливості для суб'єкта інвестування такий:

- оцінка стану та потенціалу об'єкта;
- розробка варіантів вкладення інвестицій, враховуючи особливості інвестиційної привабливості об'єкта;
- використання вивільнених/надлишкових ресурсів з метою отримання майбутньої вигоди – фінансового прибутку, політичних переваг, екологічного ефекту тощо.

Огляд методичних підходів до визначення інвестиційної привабливості підприємства дає змогу встановити головні вимоги інвесторів до ринків, які вони прагнуть освоїти. Основними пріоритетами є економічна свобода

суб'єктів ринку та прозорість умов господарської діяльності. Такий підхід є цілком зрозумілим і виправданим, оскільки саме за умов поєднання дії ринкових механізмів та діяльності держави, спрямованої на створення рівних умов для економічних суб'єктів, можливий максимальний економічний ефект.

Список використаної літератури:

1. Коробков Д.В. Інвестиційна привабливість підприємств енергетичної галузі. Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.02 / Д.В. Коробков; Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т". — Х., 2006. — 19 с.
2. Крупка І.М. Формування макроекономічного інвестиційного середовища в Україні. // Фінанси України. — 2004. — №7. — С. 87-96.
3. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність. Навчальний посібник. — Київ: ЦУЛ, 2004. — 376 с.
4. Макарій Н. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств. // Економіст. — 2001. — № 10. — С. 52-60.
5. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні. К.: Видавництво «Лібра» ТОВ, 1998. — 392 с.